

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Duminec'a, Foi'a, candu concedu ajutóriile. — Pretiu: pe 1 anu 10 fl. pe $\frac{1}{4}$ 3 fl. v. a. Tierester 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

Brasiovu 6 Iuniu 25 Maiu 1868.

Se prenumera la poste c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Taxa timbrala a 30 cr. de fiacare publicare.

MONARCHIA AUSTRIACA.
Transilvani'a.

Representatiunea districtului Fagarasiu in caus'a limbii.

Proiectul de lege pregetit de catra comisiunea dietei unguresci cu scopu de a se regula referintele natiunalitatilor din Ungaria dade mai antanu representantiei comitatului ungaro-slavonescu Zemplin ocasiune de a protesta in contra acelui proiectu, si circula protestul seu pre la tota municipale Ungariei si ale Transilvaniei, dandu ocasiune la frecari intre difertile natiuni. Totu asia facu in dilele mai de aproape comitatulu Abauj.

Representant'i acestui districtu privindu tota trele acelea aote din punctulu seu de convictione, intre ori care alte impregurari n'ar fi trebuitu se se occupe cu ele de locu, pentruca referintele nostre natiunale in Transilvani'a se afia deja regulate prin lege chiara, si usulu celor trei limbi ale patriei se afia pre calea cea mai buna de a se regula si statorii prin poterea vietiei practice chiar precum se vede acelasi regulatu la celea trei natiuni ale Elvetiei. Dupa ce inse epistol'a circularia a representantiei comitatului Zemplinu amagi inea si pre unele municipia din Transilvani'a, pentruca se se alatură la protestul aceleia, si dupa ce credemus ca epistol'a comitetului Abauj pote se amagesc inca si pre altele. — Representant'i acestui districtu crede a fi de detorintia sa, ca se preintempine si ea unele idei prejudiciose atatu presentului, catu si venitoriu si se nu suferă a i se dice: Qui tacet consentire videtur.

Subscribul comitetu districtuale isi implinesce acésta detorintia a sa cu atatu mai vîratosu, cu catu elu se scie a fi representantele unei populatiuni ce face parte din nationea romanésca, este petrunsu de iubire catra limb'a sa natiunale, cum si mundru de natiunalitatea sa si de istoria ei.

Sunt mai bine de ani treidieci, de candu lupt'a pentru limb'a natiunale s'a incepntu in Transilvani'a in urmarea deselor incercari de a suprime limb'a romanésca. In totu decursulu acelui periodu de timpu romanii au luat partea activa la lupt'a impusa loru de catra altii pre terenul acesta, folosinduse de tota midilócele pe oare a fostu in stare de a si le castigá mai aleau in epocale docidetórie. Ca se tacemu de publicitatea romanésca, care in totu timpulu privighieza cu tota sprigimea pre langa altariul limbii, — la anulu 1842 pre candu diet'a Transilvaniei incercase concluse prejudiciose limbii nostre, acea parte a clerului romanescu, care dupa legi nu se potea renumară intre clerurile tolerate, a inaintat prin capitululu dela Blasius protestulu celu mai vigorosu in contra acelei incercari. In anulu 1848 grigea cea mai mare si mai imperativa a natiunei romanesci reprezentate intr'o adunare de 40 mii suflete a fostu, ca redimata pre principiul libertatei, egalitatei si fratietai, se si asigure independentia sa natiunale in respectulu politici, se luoreze in numele seu ca natiune romanésca cu limb'a sa natiunale in tota afacerile cate se atingu de dens'a atatu in legislatiune catu si in administratiune."

Dupa inadusirea revolutiunei, sub totu timpulu absolutismului natiunea romanésca nu numai ca nu se abatù pre unulu minutu macar dela principiele creditice sale politice si natiunale respicate in mai multe petitii si proteste subternute mai de inainte la Prea Inaltulu Tronu, ci tocma din contra, de si trantita la pariete, s'a folositu de ori ce ocasiune spre a protesta in contra tuturor incercarilor de exterminare

natiunale. In Ianuariu 1861 conferint'a romanésca adunata la Sibiuu, de si nu era compusa din membrii alesi, totusi asa, precum era, isi tienu de prim'a detorintia de a pretinde garantii de ajunsu pentru existentia sa natiunale si pentru inflorirea limbii sale.

Dupa aceea natiunea nu s'a odichinitu, pana candu nu'si vediù limb'a sa introdusa acolo unde i se cuvinea se se afle de multu, adica: in sal'a legislativa, cum si pre la tota dicasteriale si cancelariele administrative si judecatoresco.

La tota acestea actioni natiunale si patriotic districtulu Fagarasiului a luat parte activa in modulu celu mai eminente si totudéuna alatură cu celi mai de frunte luptatori pentru drepturile patriei si ale natiunei statu in adunari, catu si in deputatiuni natiunale, statu in sinulu acestui comitetu, catu si in diet'a tieriei. Este deci invederatu, cumca comitetul districtuale respingundu dela sine si recusitiunile venite din comitatele Zemplinu si Abauj, nu face mai multu, decatul isi remane siesi consecinte, implinesce volint'a populatiunei si protesta in contra celu mai micu prepusu, oa dora ar' cugetă de a se renegă pre sene insusi, pentru ca mai apoi se cadia sub sigurul blasfemu alu posteritatei.

In detaliurile epistolelor dela Zemplinu si Abauj comitetul nu voliese a se lasă. Opiniunile respicate in acestea epistole sunt reinfrante de multu din alte parti in modulu celu mai stralucitu.

Déca totusi este ca se se opresca cineva la vre o parte a acelora epistole, apoi vomu observă, cumca simburele loru este ca: limbile nemaghiare se fia suferite numai in comună, biserică, scăla si in familia; era in adunari municipali, in administratiune, la tribunale si asa mai de parte, nici decum si nici odată, pentruca altmirea aru si confusione babilonica.

Subscribul comitetu din partea sa este convinsu, cumca locuitorii Transilvaniei, prin urmare si locuitorii acestui districtu, voru in cepe se guste indestularea si fericirea numai atunci si numai sub conditune, deoas usulu celor trei limbi transilvane se va regula in tocca, precum este regulat usulu altoru trei limbi in Elvetia. Tota argumentele cate se aducu in contra acelui usu sunt combatute si nimicite in viati'a practica, prin urmare valórea loru trebuie se dispara de inaintea exemplulor practice, pre cari popórale pamantului le au nu numai in susu numitulu statu, ci si in Belgia, in Statele-Unite ale Americei de nordu, in Sabaudi'a pana se afia unita cu Piemontulu, tocmai in provinciele germane din imperiulu Rusiei. Candu din contra ori unde limb'a unei natiuni mai numerose a fostu seu este delaturata, culcate la pamant, precum in Boem'a si in Irlanda, pre acolo nici odata nu au lipsit sguduiturile celea mai pericolose, si in casulu celu mai bunu agitationile sunt permanente.

Usulu limbii numai in comună, biserică, scăla si in familia, nu este mai multu, decatul o concesiune forte nemultumitoră, ba chiar ilustră, pentruca nici o natiune si nici o limbă nu este si nu va fi ascurata in desvoltarea, cultur'a si in venitoriu ei, deoas nu'i va sta campulu deschis in administratiunea politica si judiciara, cum si in legislatiune. Acestu adeveru este statu de invederatu, in catu afiamu de prisosu a'lui mai illustră cu argumente cunoscute tuturor.

Dupa tota acestea comitetul condusu nu numai de sacrele sale detorintie catra limb'a poporului locuitoru in acestu districtu, ci si inspirat de poterniculu simtul alu reciprocitatei de drepturi, cum si de ferbintele doru de a vedé odata restauranduse egalitatea de drepturi si cu aceea concordia preste totu, roga pre

tote municipiale sorori din acésta patria, ca respingandu epistolele din comitatele Zemplina si Abauj, se accepte principiile natiunei romanesci din Transilvani'a statorite cu respectu la regulaarea usului celor trei limbi ale acestei tieri. Fagarasius 27 Maiu c. n. a. 1868.

Comitetul representativu.
(Urmărea subscriptiunile.)

Brasiovu 4 Iunia. Productionile dramatice ale lui M. Pascali de pana acum ne au dovedit de nou nu numai prin acurateția reproducerei si a personificoarei rolelor cu tota exactitate si decentia artei dramatice si tehnice, ci si cu aplaudat'a agilitate si regularitate in totu ceea ce formeaza intrég'a sistem a productiunii pieiselor, ca mus'a romana Thalia, cea mai agera dintre musele strabunilor nostri, -si a reasiediatu domoiliculu seu cu statornicia in sinulu acestei societati si cu ea in midilocul nationei dacoromane. Ar' fi, ca se facem recensiuni atatu asupra pieiselor, catu si asupra executarei loru pe scena de catra dd. actori, inse o amanamu acésta pentru un'a revista integrante. De asta data numai catu repetim, ca judecat'a nostra data pentru on. publicu cititoriu in Nr. Gazetei 36 nu numai ca a fostu eosacta, ci ea a afiatu la tota piesele produse de atunci pana adi cea mai laudabile justificare, incatul ne tienemu mundrii a audi si judecat'a din gura straină, ca arta dramatica e reprezentata in tota partile ei prea bine prin acestea societate. — Teatrulu e unu institutu de a nobilita gustulu, a cresce moralitatea dar' si aspiratiunile unui poporu, ma si aplecarile lui formandu animile, dupa idealele reproduse pre scena, afara de fermecul, care 'lu varsa in animale publicului p' in inaltierea pretiucirei limbii proprije. Candu vomu fi si noi in stare a serba aici punerea pstre fundamentale la unu teatru romanu, cum facura mai eri boemii?! — Din dorintia se nasce voint'a si cine voiesoe, acelui si se si sfetesoe. Utinam!

In caus'a societatii dramatice romane.

Epistol'a colegiala catra „Magyar Polgár“.

Dvóstra oredeți ca societatea dramatica a lui Mich. Pascali se afla in Sibiuu. Ve inselati; ea se afla inca totu in Brasiovu, unde are concesiunea de a petrece două luni. Déca inse va fi invitata a se opri si la Sibiuu, va sta si acolo pentru 3 sau 4 representationi.

Dvóstra mai adaugeti, ca déca acésta societate ar' merge si la Clusiu, pote ca ar' fi primita mai altmirea decatul a fostu cea maghiara in anii trecuti la Bucuresci, unde dieci oia iar' fi mersu forte reu. In acestu punctu dv. érasi sunteti informati de nu se poate mai reu. Societatea maghiara fusese primita in Bucuresci prea bine, oper'a ei era cercetata de romani cu totuadinsulu, subsistentia ei era asigurata. Societatea maghiara de opera mersese la Bucuresci in urm'a societatii italiene, adica pe luanile Aprilie si Maiu, pre candu familiile fruntasie incepnu a se trage pre la mosii seu la apele minerale. Cu tota acestea teatrulu mai totudéun'a era plinu, nu de maghiari, ci de romani, incatul venitulu unei seri esia pana la cate doua sute galbini. Si sciti dv. ce opere au reprezentat acea societate? Mai tota italiene traduse, prin urmare publicul din Bucuresci cunoscute prea bine, si numai unic'a maghiara. Acum cei carii cunoscu nemarginata differentia ce eosista mai anume in cantecu intre limb'a italiana bogata de vocale si intre cea maghiara bogata de consonante, voru puté ju-deca usioru gradulu de ospitalitate, bunavointia si indulgentia romanésca, pentruca adeverul

spunendo, publicului din Bucuresci ii placea numai tenorul acelei societati, era condus si de un'a deferentia catre prim'a donna Cornelia Hollosi, cunoscuta in Bucuresci din alti ani, decandu ea fusese angajata la una societate germana.

Dominilor, in tota Ungaria si Romani a nu veti afla la unu locu atata suma de gustu pentru musica, catu se afla in Bucuresci, prin urmare veti concede ca in asemenea societate se afla si critic'a musicala in exercitiul dreptului seu; cu tota acestea afara de repausatul Filimonu toti cei alii amatori de musica s'au purtatu cu multa bunavointia catre opera maghiara.

Se pare inse ca dvóstra ati mai uitatu, cumea intr'o di frumósa dn. de M.... casierul societatiei furandu o suma preste una mii galbini nu s'a oprit cu ei pana in Americ'a de nordu, unde a si perit. Din acelui momentu directoriul ne mai putendu platiti lefite, escanduse si certe intre membrii, unele cantaretie mai bune isi vediura de alte angagamente, adica parasindu teatrulu se — maritara, era altele nu mai scimu ce facura, destulu ca la teatru nu remasera. Asia dara nu nepasarea si cu atatu mai pucinu ostilitatea locuitorilor capitalei romanesci au fostu caus'a la fiasco facuta de societatea dramatica maghiara in Bucuresci, ci cu totul alte impregiurari. Pentruce a cadiutu si societatea operei italiene in Nov. 1866? Pentruca directorul ei sub protestu de a merge se caute un'a alta prima donna o sterse la sanatos'a ca orice talchariu cu subventionea de patru mii galbini luata dela tesaurulu tierei. Ce se faci ómenilor, déca cadu in mani de cearlatani.

Sunt mai bine de ani patru dieci, de candu capital'a Bucurescilor are in sinulu seu candu societate de opera germana si mai desu italiana, candu drama francésca. Unele si altele dela 1834 incóeo, de candu s'a inaintat drama, comedia si vodevile in limb'a nationala romanescă, au incaputo forte bine langa scen'a romanescă, au fostu subventionate mai totudéun'a de guvern. In timpul de fioa acesa capitala are doua societati romanesce, alui Pascali si alui Milo, cu tota acestea opera italiana inca este cercetata prea bine.

Societatea lui Pascali nu va merge la Clusiu, nu de fric'a vreunei ostilitati, ci din cauza ca intr'unu orosielu de douadieci mii suflete cum este Clusiu, abia se poate tiené cu mare greutate un'a societate maghiara si aceea inca numai in lunile de érna. Au nu vedem noii, ca chiar aici in Brasiovu de vreo cinci ani incóce nu se mai poate tiené nici dram'a si nici opera nemtiesca, ci care cum vine, isi da preste capu, pentruca sassimea le ajuta multu mai reu, decatud odiniora, incaputo déca nu se afla mai multe familii romanesce, care se frecentez teatrulu nemtiescu, si déca unii nu i'intindea subventione de cateva mii, precum estimpu nu avoramu de locu societate nemtiesoa, asia nu o amu si avutu de mai multi ani.

Tota indesiertu: aici este in Transilvania, unde artele au fostu si mai sunt despreseintuite si tractate numai ca nesci secaturi.

Brasiovu 1868 Maiu 20 n.

Trei romani amici ai Thaliei.

In mai multe parti ale Transilvaniei serbator'sa nationala de 3/15 Maiu s'a celebrat cu mare sete si entuziasmu. In Seliste se serba pe locul numit Mailatu cu conventari insufletitare.

Totu in aceea di se barea si investitorii din Seliste impreuna cu toti cei alii din intregu scaunul Selistei si inca si cei ai scólei erarieale din Olatu, dimpreuna cu tota tinerimea scolarie a concernintilor invietiatori, la care participa si vr'o cativa domni romeni din Sibiu. Locuitorii serbarei su padurea numita Berca-rosiu pe terenul comunei Sacelu, unde s'a adunatu o multime — ca de 4—5 mii suflete. Au fostu intru adeveru o serbare sollemnă, cu banchetu, stripari de vivate, cantari, jocuri, puscaturi etc. —

Clusiu 1-a Ianuie. Esc. Sa d. comisario r. conte Emanuele Péchy primi cultulu de onore din partea comunitathei Clusiu si prin denumirea de membru onorariu si adi prin o deputatiune i se prezinta una diploma forte eleganta. Esc. Sa va calatori in sfara la bai pe catuva timpu. Se scrie, ca dilele r. guberniu inca ar' fi numerate si ca membrii lui se voru revedi prin dicasteriale cele mai mari. Ar' fi de-

dorit u si cu consiliu, ca aceasta scire se fia numai o scornitura. —

— Profesorii reformati din Ardélu tienura conferintia in cauza reorganizarei si imbunatati rei institutelor de invietatura si crescere. Totu se aduna si se intielegu pentru progresare; óre de ce nu facu asemenea si altii, carii au mai multe trebuinte de astfelu de impintene si cointelegeri?!

UNGARI'A. Dela dieta. In siedint'a din 23 Maiu in cauza deputatilor a produsu mare impresiune si indignatione covantarea dom A. Dobrzansky, dep. slovanu, care presentandu casei petitiunea slovenilor in cauza deslegarei oestionei nationalitatilor o sprigini cu una tonu, ce caracteriseaza impatiensu si indignationea nationalitatilor, pe care o vom publica si noi. Altu incidente din aceasta dieta e interpolationea dep. Dr. Tincu facuta catre min. de cultu si inca in favorea sustineree gimnasiului de statu dela Sibiu in casu candu s'ar redicá in Ardélu universitatea din Clusiu, care in projectu cuprinde desfiintarea acelui gimnasiu. Ni-ar' fi placutu se fia interpelat de Dr. Tincu, ca óre pentru nationea romana n'are de cngetu regimul a redicá o academia romana nationala de drepturi, ca in puterea principiului egalităti romani se nu fia si aci cu totalu ignorati; dorinu cumva vréu se'si tienă datin'a istorica secolaris de a mai astupá, ér' nu de a deschide fontanele de lumina pentru romani?

Apoi la aceasta si asia ar' fi trebuitu se respundia in fapta pana acum, punenda o rubrica in bugetu si in contulu culturei mai inalte a nationei romane. Catu privesce la sustinerea gimnasiului de statu din Sibiu, fiinduca junimea romana face de comunu majoritatea in acelui gimnasiu, incat din 400 si mai bine de teneri se afla cate 230—50 romani, apoi dreptatea ar' pretinde, ca acelui gimnariu se se subtenia ca unu institutu paritetico nu numai germanu nici maghiaru, conformanduise inca si academii de drepturi din Sibiu pe pitioru pariteticu, ca si universitatea din Clusiu. Séu ou privintia la numerulu studentilor gimnasiulu dela Sibiu se remana pe partea romanilor, ca si far' de accea, cau 'asia ar' cere ecuitatea. — Timpult ince a dovedit, ca n'avemu de astepatatu decatudela poterile nóstre realizarea estorufula de pia desideria, si precum e de mare pecatulu celor ee ne-ai totu ignoratu, asia de neertatt este si alu nostru, ca am cutediatu a nutri cate o sperantia de acolo, de unde nu e nici un prospectu. Ajutate si 'ti va ajutá si Ddieu, e singur'a problema de care trebuie se ne spuam.

Siedint'a camerei din 26 se ocupă cu projectul construirei calei ferate dela Fiume, ér' in sied. din 27 se primi reportul comisionei centrali, dupa care se primește cuprinsulu tractatului vamalu si comercialu inchisatul intre Prusia si Austria, ince expresiunile din tractatul ncorespondu principiului dualisticu si pariteticu: asia dupa invocarea Mai. Sale midilocita prin ministeriu, s'a pretinsu, ca titularea se fia: „Mai. Sa imperatulu Austriei si rege apostolicu alu Ungariei (ér' nu numai Mai. Sa c. r. apost), si in locu de Austria se se dica: „teritoriulu ambelor state"; in locu de „mandatari austriaci", „mandatarii Mai. Sale imp. si reg.", ér' in locu de Austria si statele interesate ale reuniunei vamali se se puna: „partile contractante". Acestu reportu se si primi a se pune la ordinea dilei.

Min. justitiei Balthasaru Horváth respunde la interpolationea de mai nainta a dep. Gull in privintia presei din Transilvania, cumca existandu pentru Transilvania legea de presa din 1852, procedur'a se face aici in intiesulu acelui legi si dijurnalisticu din Sibiu este cauza avertismentelor date. Aceasta lege nu se poate desfiintá, pana candu nu se va sanctiona procedur'a civila si se va introduce starea normala si in Transilvania, projectul careia in scurta se va impartii intre deputati. Berzenzey doresce introducerea jurioloi in Transilvania mai nainte de ce procedur'a civila ar' trece in activitate.

In sied. din 28 Maiu incepanduse discutiunea asupra tractatului vamalu inchisatul cu Prusia, min Andrassy declară, ca regimul prusianu fiindu recercat prin nota din 24 Maiu s'a invocu la schimbarile formale din tractatul asia, dupa cum se propusera ele de comisiunea

centrala si opusetiunea se multiam cu modificările, éra tractatul se primi asia. —

Se cetera si modificatiunile facute de casă magnatilor in proiectul de lege pentru biserica gr. or. si se primi. — In 23 Maiu se mai tienă o conferintia si intre deputatii nostri romani de tota plas'a si din totu unghiu in cauza uniunei si a drepturilor nationale politice. Spuram, ca nu se voru fi afilati intre romani si acorii egemonisti maghiari, cari se propuna lepadarea de dreptulu nationalu politiciu si de pretensiunile cuvenite, cum propuse dep. rotenu Markos in conferint'a, la care chiamase deputatul Czernovicz pe romani, fara a i prescriintă despre obiectul conferintei. Markos ad. — risum teneatis — propuse, ca fiinduca maghiari din frica, ca postulatele nationalilor taie iu egemonia maghiara si amenintia unitatea si ordinea statului, nu voiescu nici a luá inainte oestionea nationalitatilor: asia deputatii nationali se se lapede de postulatele de pana acum si se se multiamesa cu alte reforme, cari sunta mai lesne de implinitu. Deputatii romani nu voru uită de demnitatea nationei romane, care fiindu surcelu din semintia divina nu se poate multiam decat cu perfecta egalitate politica nationala si acésta chiar in interesulu maghiilor, cari fara romani si perdu simpatile intregei vitie latine, pri urmare si prestigiul viitorilor; si candu ne pretendem dreptulu politiciu nationalu, le facem celu mai sinceru si mai amicabilu servitius.

Operatulu deputatiunei regnicolare croate.

Deputatiunea regnicoare unionistica a Croaciei dechiară, in operatulu subcomisiunei (conte Jancoviciu, Zivcoviciu si Stoianovicu) compusu de Zivcoviciu, a tiené strinsu de supremul principiu ce emanéza din sanctiunea pragmatica: ca, in intiesulu acestei legi fundamentale de statu dela an. 1723, comune toturor tierilor tienatorie de corón'a St. Stefanu, tota tierile coronei, dimpreuna cu regatulu trei unitu alu Dalmatiei, Croatiei si Slavoniei, forméza si trebuie se formeze una „unitate de statu." Din acestu principiu supremu alu „comunitatii de statu" si ala oecintiei regatului Dalmaciei, Croatiei si Slavoniei cu celelalte tiere ale coronei St. Stefanu ar' urmá, ca acele ar' trebuil se aiba urmatorele afaceri de statu comune:

I. Incoronarea regelui comunu, ca rege ungurescu si totuodata si rege ale Croatiei, Dalmaciei si Slavoniei, cu un'a si acesasi corona, in unulu si acesasi timpu si prin unulu si acesasi actu de incoronare. Mai departe, redactarea unia si aceseia-si diplome inaugurali in diet'a unguresca, comune in acesta privintia tuturor tierilor coronei, in oarea ince, pre langa intregitatea coronei unguresci si a constitutiunei comune, se se assecare si garanteze in deosebi si intregitatea regatului treiunitu si constitutiunea lui provinciale.

Diplom'a redactata in modulu acesta, prima, subacrisa si intarita cu jursment de Mai. Sa, se se edea pentru regatulu Dalmaciei, Croatiei si Slavoniei, in editiune separata originala, in limb'a se ba-crosta, ca limba a tieriei.

II. Tota acale afaceri, preste totu, cari tierile coronei St. Stefanu au a le pertractá ca „unu corpul de statu" facia cu unu alu „treilea".

Dupa acesta principiu, de ací se tienu acale afaceri, cari in intiesulu sanctiunei pragmatice atingu in comuna pre tota tierile cari stau sub sceptrulu dominorialu comuna, si asia. — pre basea invocielei facute intre Ungarie si celelalte tiere ale Maiestei Sale, care s'a impartasit deputatiunei nóstre regnicolari dalmate, croate, slavone, pre cale amicabile de catra deputatiunea regnicoare unguresca, — au a se pertractá in comuna, respective pre calea delegatiunilor. Aceste afaceri suntu:

- a) afacerile externe,
- b) afacerile de resboiu,

) afacerile finantiare, in privintia erogatiunilor ce au a se suporta in comuna.

Regatulu Dalmatia, Croati'a si Slavonia, trebuie se fia representat in delegatiunea tierilor coronei St. Stefanu ca si celelalte tiere, pre basea acesasi chisi comune, si acestei representanti si ar' eserita dreptulu votului loru in modu egal cu ceialalti representanti ai dietei unguresci.

Esmiterea acestei delegatiuni a tierilor coronei St. Stefanu ar' avea a se intempla, cu privire la regatulu triunitu, din diet'a sa propria

(fara instructiune), precum s'a indegetat acăstă si în reșcriptul președintelui dela 25 Maiu 1867.

De altmîntreia unionistii voiescă a inchiaia una legătura de dreptă publică si mai strinsă cu Ungaria, de căcă conditionile unei existențe naționale, constatătările la autonomia politica si intregitatea tierei, se voru garantă si asecură din partea Ungariei acum, la inchiaarea acestei legături.

III. Acele afaceri, cari dietă Ungariei nu le consideră că atâi, a caroru pertractare comune cu celelalte tiere ale Majestatei Sale se fă conditiunata prin insă si sanctiunea pragmatice, cari inse, totusi, din alte privințe, în inițiativa atinsei inviolei împartasite deputațiunii noastre regnocolari, ar' avé a se pertractă pe baza unor principie statorite de ambele legături (dieta Ungariei si a Croației), precum:

a) afacerile comerciale, in specie legătura vamale;

b) legătura asupra darilor indirecte, ce stau în strinsă legătura cu producția industrială;

c) statorirea legii monetare;

d) despuseționile in privința acelor linii de cale ferată, cari atingă interesele ambelor diuimetări ele imperialului;

e) statorirea sistemului de apărare.

Afara de aceea:

IV. In principiu, acele afaceri — totusi cu 6ră cari restringeri — cari, ce e dreptă, nu se tienă de cele insirate, dăra totasi nu cadu in resoțula afacerilor interne, de cultă si de justiție, si adica:

a) Ecsaminarea si aprobarea acelor tracătă de statu si de comerț, cari apasa imperiul, respective tōte tierile coronei, său au de urmare una schimbare a teritoriului tierilor coronei;

b) Regularea afacerilor monetare si a bancelor de note, a afacerilor vamali, precum si a afacerilor de telegraf, postă, cale fierată, navigație si altor afaceri de comunicație; comune tierilor coronei St. Stefanu, adica cari atingă interesul regatului treiunitu si elu Unghariei in comun;

c) legătura asupra creditului, a bancelor, privilegiului si industriei, apoi legătura asupra măsurelor si pondurilor, asupra marilor si scutintă modelelor;

d) legătura asupra dreptului maritim, montanu, de comerț si cambiala;

e) statorirea preliminarielor in privința economiei comune de statu, de care se tiene si economia de corte a regelui comune; apoi incuviintarea darilor si contribuționilor indirecte, ce au a se scôte, ecsaminarea bilanței finanțării respective; contragerea imprumuturilor nouă, convertearea detorilor de statu susținători; vinderea, transformarea si insarcinarea averei nemiscătorie a statului; legătura asupra monopolelor si a regalilor si preste totu, tōte afacerile finanțării, cari suntu comune tierilor coronei St. Stefanu;

f) Tōte afacerile, cari se referescă la ordinea si durată oblegamentului militaru, cu desobire incuviintarea anuale a numerului feitorilor de reorutu.

(Va urmă.)

AUSTRIA INFER. Vienă 2 Iuniu. Sanctionarea legilor confesiunale si publicarea loru ca etari prin diurnalul imperialecă a facutu cea mai via impresiune, revenindu in locul temerei sperantă, ca după acestu pasu Austria va fi ruptă cu totalu firele reinvierii absolutismului, cu tōte ca conservativii retrogradi cu potentii clericali de mana inca totu nu si-au perduțe prospetele de a reesi odata invigatori. — Archiepiscopulu Dr. Haynald a călătorit in caușa modificarei concordatului la Romă, de unde a porvită in 24 catra casa, aducând reportul despre mesură concesiunii pontificului romanu.

Mai. Sa c. r. apost. se reintorce din Pest a in sedintă, unde se va reintorce si Mai. Sa imperatéră, inaltu care esă la biserică in 2 Iun. la capela din Budă.

Prințipele Napoleonu se astăpta aici in diile acestea sub nume de conte Meudon. — Senatul imperialu isi va inchiaia sedintele in 20 Iuniu, fiindca in Augustu va reincepe activitatea dietelor.

Pronunciamentul blasienilor, ma potemu dice alu tuturor Romanilor din Ardelu, pentruca toti l'amu profesatu, ilu profesam si lu vomu profess, a facutu mare sgo-motu statu prin telegramă catu si prin publi-

carea lui prin diversele diurnale mai vertosu germane, pentruca cele maghiare inca n'au esită cu sentintă loru. Potu totu esă, ca romanul e nepererit si neolatit in pronunciarea sa si in actiunea conformă cu acăstă. —

ROMANIA.

In siedintă din 15 Maiu la interpellarea lui Florescu asupra drumului, care duce la Brasovu pe Praova si la întrebarea de căă min. lucrarilor publice are otarirea a restabili sioséu' in starea sa de mai nainte, său se va face comunicatiunea prin judeciul Dimboviti'ă, care ar' fi mai pucinu costisitoră si mai durabile,

D. min. Donici respunde la interpellare arătându insemnata acesei cali, care legă Transilvania cu Romania.

Spune că a fostu personale insarcinat cu studierea acesei cai si oa au recunoscutu numai după nesecă studie restrinție de unu ante proiectu, ca traseul ce va trece prin judeciul Dimboviti'ă va prezenta mai multe condiții de durabilitate; apoi acestu traseu ar' mai avé avantajilu de a redică vechi'ă capitale Tergoviste din decaderea actuală, puindu-o pe calea de transacțiune intre Transilvania si Dunarea. Asupra acestui traseu ince nu s'au facutu decat studiile unui ante proiectu; mai trebuiesc studie forte seriose, si pana atunci circulația pe acăstă cale insemnata nu poate fi intreruptă, de aceea ministeriul a luatu măsuri, pentru că se puse in buna stare sioséu' de pe Praova si totudeodata se voru face studiile pentru celelaltu traseu. Ministeriul a propus judeciul Dimboviti'ă, că se face sioséu' ce va trece prin Tergoviste prin prestatiune in natură si statul se dă totă subvenția necesaria pentru lucrările de artă. Asia dar' ministeriul actuală va repară sioséu' de pe Praova, care a fostu renăscuta si de acătă mai multu s'ă stricatu, se voru face studiile pentru sioséu' ce va trece prin judeciul Dimboviti'ă, care sioséa se va face si mai lesne, ca-ci se va construi prin prestatiune si prin subvenție dela statu."

Drumul de feru. Comitetul de legătilor insarcinat cu cercetarea cestuii calilor ferate in Romania si-a datu reportul seu camerei si inca in favoarea societății „Strassberg si Offenheim“, asia după cum concesiunile loru s'au modificate si s'au adoptat de catra comisiune. Reportul subserisă de d. pres. repoter Const. Hurmuzachi a pusu in paralela tōte avantajile si desavantajele concesiunilor de pana acum, incat o mare parte din camera a primitu reportul cu multă multiamire si aplausu.

In siedintă din 16, in care s'a ceditu acestu reportu, s'a tenu tu asupra lui desbatere generală infocata si in siedintă din 17 Maiu s'a totu continuat desbaterea generală, in care frică, ca prin concesiunile acesea se poate inundă tiéra romana de straini germani nu a lipsit din temeiurile de a se opune la concesiunea „Strassberg si Offenheim“. Aceasta frică ince n'ar avé locu, de căcă ar' preventi cameră si senatul romanu astfelui de inundari prin condiții stipulate in contracte, că astăfa de personalul absolutu necesari de conducere, inzestrat cu tōte cunoșintele clădirii drumului de feru, se nu se aduce alti lucratori palmasi, ci prin instructiune de vr'o 2-3 septembani se fă indatorati a formă lucratori din locuitori tierii, oca ce ar' fi unu mare avantaj pentru tiéra, ca s'ar familiarisă si acăstă intreprindere intre romani. Se nu **inundeze tiéra**, dicu, pana si carorii cu rōbele si carorii de pamentu swabi, pentruca chiaru si cāndu in Romania puterile lucratore ar' fi respective mei pucine, apoi se scia fratii nostri, ca in Transilvania ele se află in prisosu. Palmasi chiaru dintre romani se află destuli aici si prin o provocare s'ar putea astă destule palmi si dileri. Ma din foste regimenter de romani, unde familiele impartindu mosiile intre prunci, au remasă astădă mai fără pamentu avisati la servitia, s'ar putea cepăta subiectele cele mai active, mai istetice si mai cu incredere pentru lucrurile loru incredințate. Asia ceva ar' aduce unu castig mare națiunei, nu desavantajul nici periculu de a ni se germanisa vat'ă in restimpulu concesiunii. Credu ca se va face.

Senatul romanu in siedintă din 15 Maiu sub presedintă dlui A. Plagino primi unu reportu alu comisiunii speciale pentru imbunătățirea sortii Iasilor, care se si primă a

se comendă guvernului in urmatorele puncte:

1. Ca in primă concesiune pentru facere de cali ferate, anteiu resou ce se va face, se fă dela Bucovina la Iasi.

2. Se se otărăsca că proprietatile statului din pregiurul Iasiului se se libereze cultivatorilor spre a se inflori comerciul agricol si vinicoul alu acelu oras.

3. Se se libereze municipalitatii de Iasi cate unu milionu pe anu in timpu de 12 ani, conformu votului datu de constituanta si neglesu pana astădă, care capitalu fiindu destinat pentru inlesnirea micului comerciu, se va incasa de statu cu insemnate dobandi prin diferite taxe fiindu comercialu desvoltat;

4. Locurile de imasii din giorulu Iasiului, care fiindu cotropite inca de calugarii greci si municipalitatea de Iasi inca pana astădă are procesu cu succesorii posesori ai acelor bani, adica statulu, se renuncie la acelu procesu, si se lase pe sém'a primariei acelle locuri rapite.

Dupa ce mai multi oratori vorbira in acăsta cestiu, d. ministru Brateanu respunde, ca este de prisosu ori ce discutiune care nu este decat perde de vreme, pentruca suntu legi speciale cari regulă aceste cestuii, si unele din aceste legi chiaru s'au votat de senat, dilele acestea. Catu pentru liberarea milionului pe anu municipalitatii de Iasi, se va alocă in bugetulu anului 1869.

In siedintă din 16 Maiu se primi si in senat la pertractare legea de organizarea armatei, care reesi din desbaterea generală, fiindu primita si acceptata pentru a se luă in considerație, asia după cum veni asediata dela camera, cu 35 in contra la 14 voturi dintre votanți 49.

In 17 Maiu se continua sied. senatului si se primira §§ legii armatei si de senat pana la § 11 nemodificati, cadiendu amendamentele prin votisare.

La § 11 ince se primi amendamentul care sună: „că rezervele si militile se nu se potă convoca său mobilisă, decat prin mesagiul domnescu in urmă cererii presedintelui consiliului, in casuri exceptionali de urgență; ince sa se convocă si celu multu in 3-4 septembani, se convocă si corporile legitime spre a justifică aceea convocare său mobilisare, ca astfelu națiunea singura se decida, cāndu trebuie se iè armele si pentru ce.“ Aceasta măsura a senatului e destul de providentă.

Monitorul reportăza, ca Mari'ă Sa Domnitorul Romanilor insocu de d. ministru de resbelu si de casă sa militaria a mersu la Terghiu publicu numitul terghiu mosiloru, fiindu intempiatul pe tōte stratele de popor si primul la incepul stratei mosiloru cu entuziasmu si demonstrații de amărte si de devotament. In faci'a locului descalecă Mari'ă Sa in pavilionulu prestatiu anumitul, unde mai multe dame presentara Mariei Sale buchete de flori. Aci Inaltima Sa privi cu placere la jocurile naționale execuțate de calusieri si la cele urmate suptu umbrarii, unde Mari'ă Sa binevoi a conversă cu mai multe persoane. Dupa cum ni se scrie privatu, cu acăstă ocazie Mari'ă Sa er' a impartit multe dauri intre poporul.

— Asteptam si noi cu „Trompetă“ că „Monitorul“ oficialu se ésa la lomină publică cu resultatul cercetărilor pentru crimă jidănilor, cari fură bătă copilitia dela Ploiești. că se se premiază virtutea comisiunii nemilitare, precum si crimă jidănilor, care demoralizaza poporul din tiéra, si pentru a carei stirpiri cei mesuri de prevenire totu moralitatea publică, pe care Europa si diplomiata ei nu o poate plesni in facia, fară a nimici virtutea cu protecția vitalor uieruitor din astfelui de scaturigini nesecate si pericolose moralitate publice.

A treia adunare a SOCIETATEI TRANSILVANI'A.

Procesu verbalu.

Siedintă III. Duminica 12 Maiu 1868 la 1 ora după amădi, in locul gimnasiulu Mihai (sel'a Cornescu).

Presedintă dlui A. P. Florianu.

I. D. presedinte deschide siedintă adunarei prin urmatorele dăre de séma facuta in numele comitetului, despre stația societății dela 2 Februarie anululu curentu pana acum.

"Onorabile adunare!"

Fondul societății verificat de adunare la 22 Octombrie anul trecut, era de lei vechi 12.358 parale 32; la 3 Februarie anul curent de 27.526, parale 7.

Dela 3 Februarie pana astazi, fondul societății, după bilanțul ce amu onore a ve susține, a crescut la sumă de lei vechi 88.520, parale 6.

Atât după bilanț; era în realitate sumă intrată pana în momentul de facia, trece preste 125.687 lei vechi, precum vom vedea indată.

I.

Numerul totalu al membrilor societății formati în acestu trimestru este de 209. Afara de acătă, 9 consiliu judeciane ne-au si trimis frumos subvențiuni.

Precum vă binevoi a ve incredintă din condicile si dosarele societăției si din bilanțul casieriei, sumă realizată în acestu trimestru dela membrii noi, din subvențiile consiliilor, din donațiuni, din estraordinar și din procentele capitalului, este în totalu: 61.865 p. 29, care adăuga la fondul din trimestrul trecut face sumă totală a venitului societății dela începutu pana astazi, lei vechi 89.391 parale 36. Inse:

1. Sunt cheltuitu în trebuințile societății la acestu trimestru lei vechi	871	30
2. Sunt dati ou imprumutare la vîstieria cu 80%, pentru care posedam 4 bonuri, in sumă de	80	213
3. Se află in numerariu	8.306	9
Astfel, scadiendu cheltuielile, fondul societății in 4 bonuri si in numerariu este	88.520	6

II.

Sumele cele mai însemnante au intrat de la consiliile judeciane si comitatele permanente, si anume:

Consiliul judecianu de Ilfovă	lei vechi	8002	32
Idem de Covurlui		8000	
Idem de Romanat		6000	
Idem de Argesiu		4000	
Idem de Teleormanu		2500	
Idem de Dolju		2000	
Idem de Velcea		1000	
Idem de Prahovă		1000	

Orasiele in cari s-au facut in acestu trimestru mai multi membrii, si de unde au intrat sume mai importante sunt:

Berlado, prin staruinița dlui director Ver-golici, si altora dni profesori de școală,

lei vechi 2605

Brailă, prin staruinița dlui presedinte Ve-riceanu

1236

Ploiesci, prin staruinița dlui director gim-nasial romanescu

1030

Piatra, prin staruinița dlui presedinte Adamescu

819

Craiova, prin staruinița domnului Moga-sianu

513

Membrii cari au oferit sume mai însem-nante sunt:

D. Petru Gradisteanu, avocat, Bucuresci, lei vechi 1269

D. Miculescu, deput., T.-Severina 635

D. Grigorie Marghilomanu 500

In fine Prea Santiă Sa parintele Dionisiu 864 p. 21, despre care s-au facut mențiune in darea de séma din trimestrul trecut.

34 insi au respunsu 12 galb., și mai multu; acestia se voru proclama indata de mem-brii ai adunarei.

Merita mențiune onorabile urmatorii dd. mem-brii ai societății.

D. C. F. Robescu, Buouresci 6 galbini.

— A. F. Robescu, idem lei vechi 126 36

— G. Petrescu, adv., Bucuresci 105

— Vasilie Holbanu, Galati 192

— M. Constantinide, idem 192

— N. Vlaicu, idem 160

— C. Lepedatu, idem 160

— C. Msilaxa, idem 156

— C. Trotoreanu, idem 128

— Christofor C. Nica, Berlado 160

— V. Romalo, idem 124

— Iacobu Fetu, idem 96

Acestu din urma on. domni au mai trimis

la societate 12 galb. spre a fi proclamatu de membru alu adunarei.

D. Teodoru Papazolu, Brailă	108
— Iosif Bochoru, Brailă	108
— Sterie Caluda, idem	108
(Va urmă.)	

Din strainatate n'avem vreunu ce important de referat, decatua ca miscarea din Bosniă pornita prin denegarea darilor spașătorie se totu mai este fara lupte sangerose și ca unu senatoru muntenegrénu a calatorit la Serbiă cu misiune secreta. —

Balle de cura din Transilvani'a.

Din punctul de vedere alu sciintieci, precum si din celu alu cunoșintieci, spre orientare, publicam urmatorele, care dau desluçiri detaliate despre unu din cele mai însemnante locuri de cura din Transilvani'a:

VALCELE ung. ELÖPATAK.

Valcele este locul celu mai remarcabil si mai frecuentat de cura in Transilvani'a, in comitatul Albei superiore, trei miluri dela Brasovu, intr'o lunca frumosă aparata prin dealuri aprope de Seps-Szent-György, are o poziune sanetosă, si o populatiune oam de 600 de locuitorii.

Comunicatiunea cu Brasovu s'au asignatru din anul 1858 prin unu podu preste Olte si este in tōte partile buna.

Post'a vine in tōta diu'a dela Brasovu si merge la Brasovu, asia, incatul ospetii după finirea curei in Valcele potu se mărga la Brasovu si totu in aceeasi di se se si reintorca la Valcele.

Este si o statiune de telegrafu in Elöpatak, prin care se potu incunoscintia indata ruilenie.

Apoi sunta acolo cinci isvōre, dintre cari două se intrebuintă de cura si trei de soalda.

Analiz'a chimica.

Aorimi alcalice contienetore de fōte multu fera. —

Cea mai noua analiza facuta la demandarea inaltelor auctoritatii de catra farmacotulu Schnell Petru in 1853 contine:

In fantan'a principale: in fantan'a nouă: chloruri de potasa 0 2358 grane	0 1613 grane
" sodium 0 6298	0 5299
carbonate de sonde 9 8688	7 0810
" chau 9 0310	10 6214
" magnesi'a 5 9904	4 4621
" protoxydu de fe:u 1 6051	2 3504
fosphate d'alumine 0 2458	0 3302
silice . 0 3686	0 2611

Sum'a partilor

constitutive ficse 27 6860 grane 25 7971 grane

Acide carbonice

libere suntu: 15 2371 , 11 8042 .

Sum'a : 34 2231 grane 37 6013 grane.

Temperatur'a fantanei principale este + 8 830

R. gr. spe. 1.005,092; in fantana nouă + 8 230

R. gr. spe. 1.004,856. Găsul si placutu ca-

paratori si curato acolo pe locu; ap'a are as-

emanare cu apele minerale din Bartfeld, Füred,

Gleichenberg si Kissingen si occupa locul in

privint'a efectului seu intre ap'a de Karlsbad si

Marienbad; intrece inse pe acestea in privint'a a-

partilor contienetore de natronu, de acidu de

feru si carbune, afara de aceea contine in

abundanta oxide libere carbonice, si se distinge

si prin aceea, ca are sari neutral-lacative, prin

cari insanatosiarea se promovăza intr'unu modu

insemnatu.

Cura de apa curatia canalulu intestinalu, ficatulu si rerunohii asia, incatul se formăza una scaunu mole si usioru, simtiendu după astfelii de desiertari putere indoita, promovăza mai de-

parte desvoltarea sanguelui si intaresor trupulu,

in privint'a efectului are emanarea cu locul de

cură după insul'a Corsic'a.

Folosesc mai inoilo la dureri de ficata,

galbinare si la hypertrofia (marirea) ficatului.

In urm'a patimilor de friguri schimbătoare, pre-

cum de exemplu la marirea splinei si la bol'a de apa, mai departe la patimile hæmorrhoidale anomale si pentru ambe secsurile catarulu din

besica de urinu; in contra slabiciunei mitrei după nascere, precum si in contra ingalbinarei,

la inceputul unei tuberculoze de plomani, pre-

langa observarea dietei; mai departe vindeca scorufule de pantec si limbrici la copii prin scaunu asia, incatul lépada toti limbricii si stica totudeodata si dispositiunea la acestu morbu, mai incolu e buna pentru slabiciunea trupului, obosirea puterilor, pentru artritis, paralisia, morburii nervoase, si chiaru in contra melancholiei provenite din turburarea organelor pantecelor.

Casile suntu sanetosă, se inchiriază după tarifa si stau sub ingrijirea politiei sanitarie; in timpul curei canta cea mai buna capela ci-vila de musica din Transilvani'a.

Pentru mancari este indeștul de iogrigitu, si i sta ficoarui in voia libera de a găti acasă, fiind in tōta diu'a carne prăspeta, său de a mancă din costu pre langa unu pretiu știnu de 50 cr. prandialu.

Locurile din impregiurari suntu fōte acomodate pentru preambulari; chiaru in timpu ploioasă se poate face comotiu destula intr'unu ambitu acoperito.

Pentru distractiune spirituale se află in Elöpatak una cabinetu de lectura in diferite limbi.

Suntu in Elöpatak si bai calde si reci de apa minérale construite după spiritul timpului de adi. Despre ingrijirea medicale poate fi onoratulu publicu pe deplinu liuistitu, avandu intru ajutoriu afara de doctorulu de cura si pe fizicul comitatului Albei superiore Dr. B. Szabó. Este si o spiceria bine intocmita. Var'a e temperatur'a la schimbarea regulara de timpu dimicti'a de 90°, la amédi de 170° si séra de 140 R. Sesonulu de cura incepe in 15 Maiu si durăza pana in 15 Septembrie.

In fine amatorilor de venat le stau padurile din impregiurari spre dispusetiune. —

Bibliografia. „Transilvani'a“, fōia asociatiunei transilvane etc. Nr. 12 din 1-a Ianu coontiene finirea art. despre istoria Transilvaniei după c. Emericu Mikó; Tesauru de monumente istorice pentru Romani'a, sub care titulu se relevă absoluta necesitate pentru istoria Transilvaniei si a Moldo-Romeniei, cu noscerea si folosirea tesaurului edat de d. A. Papu Ilarianu, a carui precurventare se impartăsesc. Bibliografia; protocolul sedintei comitetului asociatiunei din 12 Dec. si din 3 Ian. Sentințe vechi si nove si publicarea banilor incursi. Se mai anuncia, ca exemplare se află dela inceputu si se poate prenumera la comitetulu associationei. —